

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. מודרני הימך שניהן אסורין ... הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא.....1
- ב. מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר.....2
- ג. מודר אני ממך לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך משא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא קאימנא בדי' אמות דילך משמע.....2
- ד. גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ... ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין.....3
- ה. תאני שאני אוכל לך שאני טועם לך ליתני שאני אוכל שאני טועם ש"מ בעינן ידיים מוכיחות.....5

דף ה.

א. מודרני הימך שניהן אסורין ... הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא

כבר התבאר במסכת ביצה דף לט. שראובן¹ שאמר לשמעון הריני עליך חרם, או הרי אתה אסור בהנאתי, ראובן מותר בהנאת שמעון, ושמעון אסור בהנאת ראובן.

אמר לשמעון הרי אתה עלי חרם, ראובן אסור בהנאת שמעון, ושמעון מותר בהנאת ראובן.

אמר לשמעון הריני עליך חרם ואתה עלי, שניהם אסורין ליהנות זה מזה, ומותרים בדברים שהם בשותפות לכל ישראל, כמו הר הבית והעזרות, ואסורין בדברים שהם בשותפות לבני אותה העיר.

ומה תקנתם, שיקנו חלקם שיש להם בו לאחר, ונמצא שאין אחד מהם נהנה משל חברו. וי"א שהם מותרים בכל דבר שאין בו דין חלוקה, וכן עיקר².

אולם ספרים שבעיר ובית הכנסת מותרים הם, שתקנו חכמים האחרונים שאין אדם יכול לאסור חלקו מבהכ"נ ולא מספרים, ואם אסר אין איסורו איסור³.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רכד

² ש"ך שם ב

³ ש"ך שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ב. מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור

וחברו מותר

האומר⁴ לחבירו מודר אני לך מאכילה או מהנאה, שניהם אסורים לאכול או ליהנות זה מזה, שכן הוא משמעות "לך", שלי⁵ אסור לך, ומשמע גם כן מודר אני משלך⁶.

אבל אם אמר מודר אני ממך או מאכילה או מהנאה, אין משמעותו אלא שהוא אסור בחבירו אבל חבירו מותר בו.

ג. מודר אני ממך לא משתעינא בהדרך משמע מופרשני ממך

דלא עבידנא עמד משא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא

קאימנא בד' אמות דילך משמע

כבר התבאר לעיל דף ב. שמכיון שעיקר הנדר אינו תלוי אלא בלשון לפיכך ידות נדרים כנדרים⁷ כלומר ידות שהתחיל בלשון שמשמעו נדר ולא גמר הדיבור, אף על פי כן הוא נאסר עליו כאילו גמר כל הדיבור, וזה דומה לאדם שאוחז ביד הכלי ועל ידי כך משתמש בכלי כאילו אחז בו בעצמו, והוא שיהיו מוכיחות קצת על הנדר.

כיצד, האומר לחבירו מודרני ממך שאיני אוכל לך, או מופרשני ממך שאיני אוכל לך, או מרוחקני ממך שאיני אוכל לך, אע"ג שלא הזכיר מודרני ממך בקרבן ורק התחיל לומר בלשון מודרני וא"כ לא הוי נדר שלם אלא יד כמו יד הכלי. אסור לאכול עמו.

אולם צריך שלשון יד הנדר תוכיח את כונתו⁸, ולכן אם אמר מודרני ממך או מופרשני ממך או מרוחקני ממך ולא סיים דבריו שאיני אוכל או שאיני אוכל לך, אינו נאסר לאכול עמו אלא במה שנשמע ומוכח מהלשון, כגון,

⁴ שו"ע ונו"כ שם רו ב

⁵ ועיין חי רע"א שחקר והסיק שי"ל דעל הגופים ועל הנכסים קאמר ונ"מ לדינא דסי' רכ"ח ס"ה ואסור להמם זה בבשרו של זה וכתב בר"ן ראיתי כתב בדינא דמודר אני לך שניהם אסורים וז"ל דלך משמע לך כלומר נכסי אסורים עליך וכו' ממתק לשונו נראה דרק הנכסים אסורים ובאמת צ"ע אמאי לא נפרש דמודר אני לך היינו עכ"פ גם על הגופים וצ"ע.

⁶ ט"ז שם א

⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רו א

⁸ ט"ז שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

מודרני ממך משמע שלא ידבר עמו, ואינו נאסר אלא לדבר עמו⁹, מופרשני ממך משמע שלא ישא ויתן עמו, מרוחקני עמך שלא יעמוד בד' אמותיו¹⁰, ואינו אסור אלא באלו. וי"א¹¹ שאינו נדר כלל.

אולם אם דוחקים בו לאכול ואמר מודרני ממך מוכח שבאכילה אמר והרי הוא כאמר מדרני שאינו אוכל לך¹².

ואם אמר מודרני לך בלבד למרות שהאומר מדרני לך ומזכיר אכילה או הנאה אוסר עצמו גם על חבירו, כנזכר אם אינו מזכיר אכילה למרות שנאסר דיבור חבירו אינו אוסר על חבירו, שנכסיו יכול לאסור על חבירו ונכסי חבירו עליו, אבל דיבור חבירו אינו יכול לאסור, שאין בו ממש¹³.

דף ה:

ד. גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ... ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין

⁹ ועיין בבית מאיר שאין איסורו אלא מדרבנן שהרי בנדר אינו נאסר אלא באוסר החפצא והכא רק אסור הדיבור כמבואר בשו"ע ונו"כ שם ריג"א נ"דרים אין חלין על דבר שאין בו ממש. כיצד, אמר קונם שאני מדבר עמך, שאני עושה לך, שאני מהלך לך, שאני ישן עמך אינו נדר; וכן אם אמר דיבורי ועשייתי והליכתי אסורים עליך ושינה אסורה עלי, אינו נדר ומיהו מדרבנן צריך שאלה"ה. אולם עיי"ש בש"ך א מהפרישה שמודרני שאינו אוכל "הגוף הוא החפץ אשר אוסר והרי הוא אומר מודרני או מופרשני על הגוף שהוא יהא מופרש או מודר ממנו שלא יאכל הוא עמו" וא"כ ה"ה הכא אפשר שהוא כאומר מודרני שהגוף מודר שלא ידבר, ובמרוחקני ממך דהיינו מגוף שלך א"כ הוי דבר שיש בו ממש וצ"ע.

¹⁰ וקשה למה אמרינן דלשון מרוחקני ממך משמע רק ארבע אמות דלמא מרוחקני ממך משמע טובא כדאמרינן [בראשית כא, טז] הרחק כמטחוי קשת, וי"ל דמצינו בגמרא דגיטין בפרק הזורק דף ע"ח לגבי גט שקרוב לו היינו בתוך ארבע אמות, דאמרינן בשנים אוחזים [בבא מציעא י, א] דארבע אמות של אדם קונות, וכן מצינו במנודה לקמן בסימן של"ד [סעיף ב] שאסור לישב בארבע אמותיו, וכן גבי שבת הלכתא גמירא דארבע אמות הוי שיעור מלטול [עירובין מה, א] כדאמרינן [שמות טז, כט] שבו איש תחתיו. אם כן מצינו שכל אדם יש לו ארבע אמות ואותן ארבע אמות הם ממש כגוף שלו, ואם כן יהיה הפירוש של מרוחקני ממך דהיינו מגוף שלך, ובוה משמע אפילו פסיעה אחת הוי מרוחק ממנו, אך באשר שיש לו ארבע אמות לכן אסור לישב בתוך ארבע אמותיו שלו שהוי כגוף שלו, ואין צריך להרחיק יותר, אף על גב דבעלמא משמע רחוק הרבה, אבל כאן כיון שאמר ממך משמע מלשונו שאין צריך הרחקה יתירה. בית הלל שם

¹¹ עיין ש"ך שם ג שמכיון דמשמע הכי ומשמע הכי לא הוי ידים מוכיחות, ושכן דעת הרא"ש והטור ותמה על הרמ"א שלא הביא דעות אלו, והב"ח מחמיר ביותר דידים שאינן מוכיחות הויין ידים והלכך אפילו לא סיים דבריו אסור אפילו לאכול עמו ואין זה עיקר בש"ס ופוסקים

¹² ה"י רע"א שם

והוי כמו נזיר עובר לפניו כך מתבאר מדברי הרשב"א

¹³ שו"ת התעוררות תשובה שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

ספר פְּרִיִּת¹⁴ דכתיב בגט אין¹⁵ פירושו אלא שיכתוב לה סיפור דברים שיש במשמעותן דברים הכותרים בינו לבינה, ולא הקפידה התורה באיזה לשון ובאיזה כתב יספר לה אותן הדברים, לפיכך אמרו חז"ל שהוא כשר בכל כתב ובכל לשון שיכתבנו, ובלבד שיהא משמעו ועניינו שמגרשה לפוטרה ממנו ולהתירה לכל אדם, כגון הרי את מותרת לכל אדם כו', ויהיה בלשון מבואר שלא יהא בו לשון מגומגם המתפרש לשני עניינים, עד שהאדם יוכל לומר עליו לא לכך נתכוון ויבא הדבר לידי עירעור אחרי כן ולספק ממזרות. לכך צריך שיהיו הדברים באופן שאין בהם ספק באותו לשון, אלא שיהא משמעותו אחד בלא ספק שפלוגי מגרש את אשתו פלונית.

וצריך לכתוב¹⁶ "והרי את מותרת לכל אדם"¹⁷. שזהו עיקר תורף הגט. ולכתחלה טוב לזוהר לכותבו בשיטה כדי שלא יפסק הקורא, שאם יפסק יאמר השומע דלא התירה לכל אדם, ולכן לא יפסוק הקורא בקריאתו של הרי את מותרת לכל אדם¹⁸ אבל אם כבר נכתב הגט בשתי שורות, כשר ליתנו.

¹⁴ (דברים פרק כד פסוק ג) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר פְּרִיִּת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ

¹⁵ לְשׁוֹן הַלְבוּשׁ אֲבָהֶעִיז קְבוֹ א

¹⁶ שׁוֹעֵעַ וְנוֹיֵב אֲבָהֶעִיז קְבוֹ מֵא

¹⁷ ובגט פשוט ס"ק צו שנינו בהמגרש גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ר"י אומר ודן די יהוי ליכי מנאי כו'. ומרן כתב דבטופס רש"י שכתב בהמגרש לא כתב הרי את מותרת לכל אדם וגם בטופס הרי"ף ז"ל ליתיה כפי עדות הרשב"א והעיטור וכן היא דעת העיטור במאמר ז' והאריך בראיות. אבל מדברי הרמב"ם והרא"ש נראה שצריך לכותבו וכתבו הרשב"א והר"ן וה"ה שכן דעת הרמב"ן שצריך לכתוב הרי את מותרת ושם לא כתבו קרוב הדבר שאפילו אם נשאת תצא ע"כ. ומחלוקת הגדולים הללו הוא כשכתב בגט למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין, דאיכא דס"ל דאע"ג דכתב האי לי שנא צ"ל הרי את מותרת כי היכי דלישרי לה בזנות. ולהתנסבא משמע דלא שרי לה אלא לינשא אבל בזנות תיאסר.

ולענין הלכה ודאי לכתחילה אף על גב דכתב למהך להתנסבא צריך לכתוב הרי את מותרת ואם לא כתב צריך לכתוב גימא אחרינא אך אם נתגרשה כבר בגט שאין כתוב בו הרי את מותרת וכתוב בו למהך להתנסבא והוא מקום עיגון דא"א להשיג גט אחר יראה לי דיכולים אנו לסמוך על רוב הפוסקים דס"ל דהרי את מותרת אינו מעכב ביון דאיכא שאר לישני דחשובין כמו הא"מ ובפרט דאשכחן דבטופסי גיטין הראשונים לא ה"י כתוב הא"מ וכן גמי אם כתב הרי את מותרת ולא כתב למהך להתנסבא כו' ונתגרשה כבר בגט זה והוא מקום עיגון דא"א להשיג גט אחר שהבעל הרחיק נדוד יראה לע"ד דיש להתיר משום דלישנא דהרי את מותרת לכל אדם כולל זנות ונישואין לשיטת רוב הפוסקים ולא נמצא מחמיר בזה רק הר"ן ז"ל כו' וע"ש עוד שתמה על מרן ומור"ם ז"ל אמאי לא כתבו דצריך לכתוב ודן די יהוי ליכי מנאי דתיבת ודן צריך לכותבו כי היכא דלהוי ידים מוכיחות דבגט זה הוא מגרשה ולא בדבור וגם תיבת מנאי צריך לכתוב כי היכא דלהוי ידים מוכיחות דהוא מגרש את אשתו כו' (באמת מרן המחבר הזכיר זה לעיל ס"ט ולקמן סעיף מ"ד אך כוונת הג"פ אמאי לא הזכיר דצריך לעיכובא) ומסיק דאם לא כתב ודן או תיבת מנאי ונתגרשה באותו גט יראה לי דדיינינן לה כספק מגרשת ע"ש. פ"ת שם מג

¹⁸ תורת גיטין שם

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

וכן יכתוב "ודן די יהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין כדת משה וישראל".

ה. תאני שאני אוכל לך שאני טועם לך ליתני שאני אוכל שאני טועם ש"מ בעיני ידים מוכיחות

אמר שאני אוכל לך לחוד או שאני טועם לך לחוד לא אמר¹⁹ מודרני ממך אם אוכל, או שאר הלשונות ואמר אם אוכל לחוד, ולא אמר לך, י"א שאסור אף על גב שאם אמר שאני אוכל או שאני טועם בלא לך, אינו כלום כאן שאמר מודרני ממך או שאר הלשונות עמו אף על גב שלא אמר לך אסור. וי"א²⁰ שכיון שלא אמר לך אינו כלום.

אמר כלום, ואם מסרבין בו לאכול הרי זו הוכחה מכיון שלא אמר לא אכילנא או לא אוכל ממך, ואמר שאוכל לך ר"ל מה שאוכל לך קונם, ואסור.

אמר שאיני אוכל אפילו אמר מודרני ממך או שאר הלשונות אינו כלום, שאין לך יד לנדר אלא דוקא בשאוסר החפץ בנדר וזה אוסר עצמו על החפץ, וכ"ש אם אמר שלא אוכל לך אפי' אמר מודרני ממך. וי"א²¹ שלמרות שעם שאר הלשונות אינו כלום, אם אמר מודרני ממך שאיני אוכל או שלא אוכל לך לחוד אסור²².

¹⁹ כל הלכות אלו מש"ך שם ב בשם ר' ירוחם נ"ד ח"ג

²⁰ וכן כתב הרמב"ן והרא"ש (וכן כתב הר"ן וכן נראה דעת הטור והפוסקים)

²¹ וכן נראה דעת הרמב"ם (וכן דעת הסמ"ג לאוין רמ"ב דף ע"א ע"ג)

²² ומכל מקום לכ"ע שאיני אוכל לך לחוד או שלא אוכל לך (לחוד) לא אמר כלום דכל זמן שאוסר עצמו על החפץ לא הוי יד לנדרים דאפילו נדרים עצמן כל זמן שאומר לשון דמשמע שאוסר עצמו על החפץ אינו כלום כגון שאומר הרי עלי שלא אוכל ככר זה כקרבן או שאומר יאסר עלי שלא אוכל ככר זה וכן בירושלמי דאין שבועה בלשון נדר ולא נדר בלשון שבועה וכן כתב הרא"ש שאם אמר אני נודר שלא אוכל עמך או שאוכל עמך אינו כלום שזה הלשון לשון שבועה הוא שאוסר את עצמו בשבועה ולא לשון נדר אם לא שנדר לעשות מצוה ומיהו כיון שרגילין האנשים לידור בזה הלשון אין להקל וצריך התרה שלא ינהגו קלות ראש בנדרים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>